

УДК 338.4

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V32(2022)-04

Григорян О. О., Григорян О.О., аспірант кафедри банківської справи і фінансових послуг, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна

ORCID: 0000-0001-9530-6042

e-mail: aleksandra.gry.jee@gmail.com

Поступовий розвиток поняття «інновації»

Анотація. Інноваційна діяльність є потужним каталізатором розвитку економіки, модернізації техніки, технології виробництва, вдосконалення системи управління, які дозволяють підприємству адаптувати свою продукцію, послугу до вимог ринку, а також реорганізувати економіку з «рельсів мирного часу» на економіку в особливих умовах, таких як: непередбачувані військові дії по збереженню надбань України; скоротити витрати; стабілізувати й покращити фінансово-економічні результати та стабілізувати життєдіяльність. Економіка України умовно поділена на період розвитку до 24.02.2022 р. і після. До початку введення воєнного стану наша держава разом з усім світом увійшла в епоху Четвертої промислової революції, де широко впроваджувались технології епохи інформаційно-комунікативних технологій, інновації, використовуючи переваги цифровізації та взаємодії штучного інтелекту, інтернету речей, робототехніки, 3Д-друку, дрони, нанотехнології, які завойовували нові позиції на світовому ринку. Після введення воєнного стану створилися логістичні проблеми через тимчасову окупацію частини територій, зруйновано транспортну інфраструктуру тощо. Виявлено, що важливою складовою державної соціально-економічної політики є інноваційна, яка показує на різних етапах еволюції інновацій у різних державах та різний період, що дозволить розв'язати проблеми економічного стану української економіки в період воєнних дій та розбудови після їх завершення.

Ключові слова: інновації; нововведення; новизна; інноваційна діяльність; інвестиції; стратегія; креативність; реалізація; прибутковість; життєвий цикл інновацій.

Hryhorian Oleksandra, PhD student of the Banking and Financial Services Department, S.Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, Ukraine

Gradual Development of Concept of Term «Innovation»

Abstract. Innovation activity is a powerful catalyst for economic development, modernization of technology, production technology, improvement of management system that allow the enterprise to adapt its products, services to market demands, as well as reorganize the peacetime production economy into economy in special conditions, such as unpredictable military actions to preserve achievements of Ukraine, reduce costs, stabilize and improve financial and economic results and survive. Before the imposition of martial law, our country, together with the world, entered the era of the Fourth Industrial Revolution, where the technologies of IKT era were introduced. After the introduction, logistical problems were created, transport infrastructure was destroyed, and production processes were disrupted. An important part of the state social and economic policy is innovation policy. It is reflected in the various stages of the innovation revolution. This will solve the problems of the economic situation that arose after the war.

Purpose. The aim of the article is consists of:

- assessment of scientific approaches to the definition of the concept «innovation»
- revealing the essence and interconnection of the concepts of novelty, newness, innovation;
- consideration of the main stages of the innovation life cycle.

Results. Today, the world is at the crossroads of systems, both social and political, and if half a century ago policy was directed at saving millions of people from hunger, begging and was supported by the state and global politics, today it works against humanity[17]. Theoretical and methodological foundations for the study of innovations were laid by such world-renowned scientists – economists as P. Drucker [3] and leading domestic researchers Yu. M. Bazhal [1], Yu. A. Danilenko [2], M. I. Krupka [5], M. I. Tugan-Baranovsky [13], who did considerable payment not only for World economy but also for native economy.

Conclusions. Analyzing various definitions of innovations, we can conclude that innovations are of paramount importance for economic and social development of the state; we can claim that foreign and domestic scientists pay much attention to research on various aspects of innovation sphere.

Innovation is the end result of innovative activity, which is embodied in the form of a new or improved product launched on the market or an improved technological result used in the practice of the enterprise.

Ukraine's economy has a budget deficit, declining national income, disrupted balance of payments and trade, relocation of business activity, which together determine the state's capabilities, both financial and legal, which needs to address many complex issues and implement both national and regional programs that require intellectual and material costs. The main aim of economic policy of our state is to increase the welfare of the population and increase national competitive goods. This requires the maintenance of stable relationships between education, science and business, which directs the direction of innovation. Ukraine's economy is experiencing a decline in GDP, imbalances in the balance of payments. It determines the financial and legal capabilities of the state, helps to implement national and regional programs. Ukraine is a strong state that has the scientific, resource potential and desire to live.

Keywords: innovation; novelty; newness; innovation activity; investments; strategy; creativity; implementation; profitability; innovation life cycle.

JEL Classification: B30; O3.

¹Стаття надійшла до редакції: 29.04.2022

Received: 29 April 2022

Постановка проблеми. Інноваційна діяльність є потужним каталізатором розвитку економіки, модернізації техніки, технології виробництва, вдосконалення системи управління, які дозволяють підприємству адаптувати свою продукцію, послугу до вимог ринку, а також реорганізувати економіку з «рельсів мирного часу» на економіку в особливих умовах, таких як: непередбачувані військові дії по збереженню надбань України; скоротити витрати; стабілізувати й покращити фінансово-економічні результати та стабілізувати життєдіяльність.

Сучасна економіка є на роздоріжжі систем, як соціальних, так і політичних, і якщо півстоліття тому політика була спрямована на збереження мільйонів людей від голоду, жебрацтва й підтримувалася державою та глобальною політикою, то зараз це не працює і спрацьовується проти людства [17].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретико-методологічні основи вивчення інновацій закладено таким всесвітньо відомим вченим-економістом, як: П. Ф. Друкер [3] та провідними вітчизняними дослідниками, серед яких: Ю. М. Бажал [1], Ю. А. Даниленко [2], М. І. Крупка [5], М. І. Туган-Барановський [13], які зробили значний внесок не тільки для вітчизняної економіки, а й світу.

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є оцінка наукових підходів у визначенні поняття «інновації», розкриття сутності й взаємозв'язку понять новизна (нововведення, інновації) та розгляді основних етапів життєвого циклу інновацій.

Основні результати дослідження. Розвиток економіки залежить від науково-технічного потенціалу країни, ефективності його використання, інноваційних надбань та інноваційної держави. Від ступеня економічного розвитку підприємств усіх галузей значною мірою залежить економічний розвиток держави. Формування конкурентних переваг здійснюється на основі реалізації заходів із введення у виробництво інновацій. При ринковій економіці інновації виступають інструментом змагання – суперництва, які підвищують конкурентоспроможність і стійкість розвитку суб'єктів, що господарюють. В умовах глобалізації економічних процесів інновації трансформуються в фактор успішності функціонування й розвитку підприємств. На сучасному етапі розвитку економіки України під час військових дій на території України саме інновації та інноваційний розвиток України набувають стратегічного розвитку [9].

Поняття «інновацій» має відмінності від терміну «винахід», і «покращення» так, як є більш

значним визначенням. Будь-який винахід, або поліпшення буде вважатися інновацією тільки за умови, що воно буде включено до виробничого процесу й принесе видимий економічний ефект. Багато вчених вважають, що «нововведення» є синонімом інновацій, що дослівно означає введення чогось нового в систему, але не можна ототожнювати поняття «нововведення» та «інновація», тому що «нововведення» – результат творчої діяльності в цілому, при цьому не обов'язково наукової праці [11].

Варто зазначити, що у світовій економічній літературі немає однозначного визначення інновацій. Фахівці характеризують «інновації» по-різному. У сучасній науковій літературі термін «інновації» зустрічають чи не в кожному абзаці друкованих видань. У цей термін кожен автор вкладає власне бачення, що іноді є досить суперечливим. Це поняття широко використовувалося у всіх сферах життєдіяльності суспільства ще з середини ХХ століття. Зародилося в ХІХ столітті, в розпал Другої науково-технічної революції, де витратити кошти на науку стало «модно», тому що гроші, вкладені в оновлення й поліпшення виробничих потужностей часто поверталися з отриманням додаткового доходу.

Дуже важливо підкреслити, що інновації є об'єктом дослідження нових наук. Це слово виникло завдяки латинському «novatio» і англійському «in». Латинське «novatio» значить оновлення або зміна, а префікс «in», в перекладі, в напрямі змін, а з англійської «innovation» – введення нового, відновлення, впровадження, забезпечуючи якісний ріст ефективності процесів, або продукції, конкурентоспроможної й кінцевим результатом інтелектуальної діяльності людини, його фантазії, творчого процесу, відкриття раціоналізму. Прикладом інновацій є виведення на ринок продукції, послуг з новими якостями або якісним підвищенням ефективності виробничих систем.

Упродовж різних етапів теорії інноваційного розвитку різні вчені по-різному підходили до трактування основних економічних категорій і понять, що спричинило неоднозначні їх тлумачення.

П. Ф. Друкер визначав інновацію як підвищення людських та матеріальних ресурсів [3]. М. І. Туган-Барановський, який розробив вчення про закономірність циклічності економічної динаміки, пов'язаної з періодичністю промислових криз [13]. Й. Шумпетер, австрійський економіст, який ввів в кінці ХХ ст. і вперше використав у науковому обігу термін «інновація» та показав необхідність її вивчення як комплексного процесу від початкового етапу фундаментальних досліджень до практичного

застосування у сфері споживання [15]. Й. Шумпетер поділяв інновації на первинні та вторинні, похідні. Первинні інновації – це ті, що є основою великих і для виникнення дрібних. За значущістю інноваційних розробок (вторинних) похідних, базові інновації справляють найсуттєвіший вплив на розвиток суспільства, повинні найбільше підтримуватися державою, тоді як уявні інновації, що лише затягують час, слід вилучати із системи державного регулювання.

Термін «кластеризації нововведень» започатковано теж Й. Шумпетером, представником класичної теорії інновацій, після ознайомлення з творчим доробком М. Кондратьєва. Автор (1892-1938 рр.) відкрив теорію довгих хвиль та встановив, що економічні піднесення та спади, які регулярно відбуваються у країнах із ринковою економікою, що перебувають у тісному зв'язку з нововведеннями [4]. Вони змінюють тенденцію господарської кон'юнктури з «понижувальної» на «підвищувальну», викликаючи при цьому утворення хвиль, які нерівномірні у часі. Впродовж близько двох десятиліть перед початком «підвищувальної хвилі» великого циклу спостерігається похвалення у сфері технічних винаходів, як перед, так і на самому початку «підвищувальної хвилі» відбувається їх широке застосування у сфері промислової практики. Автор вважав, що інновації розвиваються за своїми власними закономірностями, які він поділив на закономірності статички, динаміки й генетики. Прогнозування інноваційного розвитку економіки на засадах технологічного прориву ґрунтується на теорії «довгих хвиль», яка доводить, що великі цикли пов'язані з вагомими науково-технічними винаходами або відкриттями вчених, з періодами науково-технологічної революції (НТР), зміною технологічної парадигми або якимись іншими видатними подіями в економічному житті суспільства – утворенням нових країн, ринків тощо.

М. Кондратьєв уперше звернув увагу на залежність між початком «підвищувальних хвиль», великих циклів та появою нових технічних винаходів і впровадженням нових технологій. Розвиваючи теорію бізнесових циклів і економічного зростання свого вчителя М. Туган-Барановського (1865-1919 рр.), який ще у 1894 р. у своїй магістерській роботі, розглядаючи промислові кризи в Англії довів, що циклічність економічного розвитку визначається обмеженістю позикового капіталу та особливістю його інвестування в капітальні товари [13].

Представник некласичної теорії інвестиційного розвитку М. Калецькі (1899-1970 рр.) приділяє особливу роль інноваціям в економічних процесах [16]. Цей учений зробив великий внесок у теорію інноваційної діяльності, теорію економічного зростання. Науковець вважав, що забезпечити постійне економічне зростання можна у межах одного циклу товарного обігу, однак, внутрішні

імпульси самої системи, до яких учений відносив й інновації, можуть перетворити розвиток економіки з циклічного на стрибкоподібний, при чому такий розвиток може закріпитися на довгострокову перспективу.

П. Друкер (1909-2005 рр.), американський економіст австрійського походження, впливовий теоретик менеджменту ХХ ст., відомий завдяки «Теорії глобального ринку», батько сучасного менеджменту, на основі робіт

Й. Шумпетера М. Кондратьєва, М. Калецькі зробив висновок про «атипічний цикл Кондратьєва», де відбулось падіння темпів розвитку традиційних галузей промисловості, спостерігалася не стагнація, а економічне зростання, викликане зростанням підприємницької активності. П. Друкер свої висновки базував на спостереженнях за розвитком підприємництва за західною моделлю (США), яке було більш ризикованим і розвивалося високими темпами. Висновки, зроблені цим ученим, пов'язали підприємницьку та інноваційну діяльність, стали так званою, теорією прискорення – четвертим етапом розвитку теорії інноваційної діяльності.

Сучасна наукова школа та її представники не виробили однозначного підходу до визначення сутності інновації як економічної категорії. Сформована думка упродовж 90-х р. ХХ ст. про те, що інвестиції та інновації мають однакову природу. Ототожнювалися поняття інноваційної діяльності та інвестиційної, методики розрахунку ефективності інвестиційних та інноваційних проєктів.

О. Пампура вважає, що термін нововведень – це не що інше, як один з українського «innovation», тому немає жодної потреби «шукати жодної відмінності між нововведеннями та інноваціями» [8].

Ю. Бажал ввів поняття, що інновація – це не просто нововведення, а нова виробнича функція. Це зміна технології виробництва, яка має виробниче значення і є необхідною. Інновація становить стрибок від старої виробничої функції до нової, але не кожне нововведення, нове виробництво є інновацією [1].

Згідно з Законом України «Про інноваційну діяльність» інновації – це новостворені, застосовані та вдосконалені конкурентоспроможної технології продукти або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого адміністративного комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і соціальної сфери [11].

У сучасній економічній літературі виділено два підходи до визначення інновацій – статичний, де інновація виступає як «інновація результат» інноваційного процесу у вигляді нової техніки (продукції), технологія нового методу, що впроваджуються на ринку; і другий – динамічний, коли в динаміці розглядається процес, що охоплює дослідження, проєктування, розроблення, організацію виробництва, комерціалізацію

виробництва, поширення нових принципів, замість наявних [14].

Микитюк П. П. вважає, що поняття інновація включає чотири ключові компоненти: креативність; вміння генерувати нові ідеї; стратегії; з'ясування новизни та корисності ідеї з точки зору розвитку підприємства [6].

Реалізація – перехід від нової до корисної ідеї та її реалізації у вигляді конкретних продуктів і послуг. Прибутковість – підвищення до максимуму цінності кінцевих продуктів і послуг, отриманих від реалізації нової та корисної ідеї.

Класифікація інновацій включає такі ознаки: тип нововведення, механізм здійснення й особливості інноваційного процесу. Передбачається, що будь-які інновації мають комплексний характер і з нетехнологічної точки зору, виходячи з можливих наслідків, їх впливу на зовнішнє середовище, розрізняють типи інновацій – залежно від кінцевого результату: інновація продукту, інновацію процесу.

Інновація продукту – результат реалізації на практиці нового способу розв'язання проблеми покупця, що приносить вигоду як покупцю, так і підприємцю, що впроваджують інновацію.

Інновація процесу передбачає нові методи виробництва і технологій, зростання прибутковості, скорочує витрати, підвищує продуктивність праці та заробітну плату персоналу.

Життєво важливою є така інновація для зростання підприємства, що без удосконалення процесу неможливо впровадити інновацію продукту або стратегії. Інновація стратегії – передбачає перегляд наявних у галузі методів створення цінності для споживачів, з тим, щоб задовольняти нові потреби клієнтів, підвищувати цінність продуктів, формувати нові ринки та нові групи споживачів для підприємства. Інновації за ступенем дієвості класифікують наступним чином: природна, істотна, інновація-прорив та радикальні інновації. Природна інновація підвищує продуктивність і знижує витрати підприємства. Зростаюча інновація дає можливість підприємству виконувати свої завдання щодо зростання бізнесу, збільшувати частки ринку й знижувати операційні витрати. Інновація-прорив – це новий продукт, послуга або зміна стратегії, які ведуть до значного збільшення доходів і чистого прибутку. Радикальна інновація – вимагає від підприємства створення нових напрямів роботи або нових ліній на основі нових ідей і технологій або для зниження витрат [6].

Аналізуючи дане дослідження можна сказати, що сутність інновацій полягає в використанні творчої інтелектуальної діяльності людини, спрямованої на підвищення ефективності діяльності в різних сферах. Це оригінальне рішення базуються на науково-технічних досягненнях, які призводять до змін у всіх сферах діяльності підприємства за допомогою створення, освоєння, використання

нового продукту, послуги, або технології, при яких досягається максимально можливий ефект, економічний, соціальний, екологічний. І це рішення повинне бути оригінальним.

Україна запровадила Стратегію розвитку інноваційної діяльності на період до 2030 р., схвалена Кабінетом Міністрів 3 березня 2021 року [10]. Цей документ передбачає розбудову інноваційної інфраструктури, створення сприятливого правового поля для інноваційної діяльності, надання нових механізмів перетворення креативних ідей на інноваційні продукти. Це прогресивний документ, до якого долучилися понад 100 стейкхолдерів і до кінця терміну стане потужним інструментом для розвитку національної економіки. 9 квітня 2022 р. Д. Шмигаль, прем'єр-міністр України подав проєкт Указу про створення Фонду відновлення України [12]. Мета Фонду – функціонування як консультативно-дорадчого органу при президентові, забезпечення накопичення фінансових ресурсів для післявоєнного відновлення нашої держави. Україна прагне до Європейського союзу й має бути сильною військово та економічно, та її політика має відповідати найкращим світовим стандартам, тому в Україні повинні бути створені кращі соціальні умови для життя.

Варто зазначити, що 70% в експорті найбільш економічно розвинених держав, таких як Японія, США, Німеччина, Норвегія, Швейцарія, посідають саме наукомісткі нововведення та високотехнологічні товари, вкладаються великі кошти країнами на науково-дослідні й конструкторські розробки, це підвищує рівень конкурентоспроможності підприємств та держав, тому економіка цих країн, що здійснили потужний ривок у світові лідери будується на реалізації наукових досягнень. Ці країни піклуються за обороноздатність країни, покращують екологічну ситуацію, сприяють розвитку венчурного довгострокового бізнесу.

Висновки. Проаналізувавши різні визначення інновацій та етапи їх становлення можна стверджувати, що інновації мають провідне значення для економічного та соціального розвитку держави; іноземними та вітчизняними науковцями приділяється увага дослідженням різноманітних аспектів інноваційної сфери, проте вона потребує подальшого досконалого вивчення та внесення корегувань.

Інновація є кінцевим результатом інноваційної діяльності, яка одержала втілення у вигляді нового або удосконаленого продукту впровадженого на ринку або удосконаленого технологічного результату, що використовується в практичній діяльності підприємства.

Підтримка стабільних взаємозв'язків між освітою, наукою і бізнесом, що спрямовує розвиток стратегічних пріоритетних напрямів галузей інструментів стимулювання інноваційної діяльності за наявності довготривалої стратегії економічного

розвитку повинна слугувати орієнтиром для ведення економічної політики нашої держави, основна мета якої підвищення рівня благополуччя українського населення та національної конкурентоспроможності.

Економіка України має дефіцит бюджету, спад ВВП, порушення платіжного й торговельного балансу що в сукупності визначає можливості

держави, як фінансові, так і правові, якій необхідно розв'язувати багато складних питань і виконувати програми як національні, так і регіональні, що потребують інтелектуальних і матеріальних витрат. Але Україна – сильна держава, у якій є великий потенціал розвиватися і продукувати на основі інновацій.

Література:

1. Бажал Ю. М. Розвиток інноваційної діяльності у знаннєвому трикутнику «держава – університети – промисловість». *Економіка і прогнозування*. 2015. № 1. С. 76-88. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2015_1_8 (дата звернення : 15.04.2022 р.).
2. Даниленко Ю. А. Характеристики та класифікації інновацій та інноваційного процесу. *Наука та інновації*. 2018. Т. 14, № 3. С. 15-30. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/scinn_2018_14_3_4 (дата звернення : 15.04.2022 р.).
3. Drucker P. *Management*. 2009. 608 с. URL : <https://www.amazon.com/exec/obidos/ASIN/0061252662/managementc09-20> (дата звернення : 15.03.2022 р.).
4. Кондратьев Н. Д., Яковец Ю. В., Албалкин Л. И. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения. *Избранные труды*. М. Экономика, 2002. 766 с. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Econom/kond/01.php (дата звернення : 15.04.2022 р.).
5. Крупка М., Демчишак Н., Гриб В. Структурний аналіз інноваційної діяльності підприємств в Україні у контексті формування пріоритетів фінансового регулювання. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 3. С. 37-52. URL:<http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/37103> (дата звернення : 15.04.2022 р.).
6. Микитюк П. П., Крисько Ж. Л., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Сочилиас С. М. *Інноваційний розвиток підприємства* : навч. пос.; відп. ред. П. П. Микитюк. Тернопіль; ПП Принтер Інформ; 2015. 224 с. URL : <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/684> (дата звернення : 18.04.2022 р.).
7. Національний банк України : офіційний сайт : URL : <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-protochniy-stan-ta-perspektivi-ekonomiki-ukrayini> (дата звернення : 25.04.2022р.)
8. Пампура О. І. Розвиток інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні. *Зовнішня торгівля : економіка, фінанси, право*. 2013. 1: 89-92. URL : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=uazt_2013_1_14 (дата звернення : 18.04.2022 р.).
9. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022р. № 2102-ІХ. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення : 25.04.2022р.)
10. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 179. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/fond-vidnovlennya-ukrayini-funkcionuvati-pri-prezidentovi-premyer-ministr> (дата звернення : 25.04.2022 р.)
11. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002р. № 40-ІV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення : 25.04.2022 р.)
12. Про створення Фонду відновлення України : Проект Указу Кабінету Міністрів від 09.04.2022 р. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/fond-vidnovlennya-ukrayini-funkcionuvati-pri-prezidentovi-premyer-ministr> (дата звернення : 25.04.2022 р.)
13. Туган-Барановский М. И. Периодические промышленные кризисы : История английских кризисов : Общая теория кризисов. Книгоиздательское т-во» Книга»; 1923. URL : https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=e7ThrIEAAAAJ&citation_for_view=e7ThrIEAAAAJ:EkHepimYqZsC (дата звернення : 18.04.2022 р.).
14. Цадо Г. В. Сутність та значення інвестиційно-інноваційних процесів в системі регіонального розвитку. Інноваційна економіка. URL : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2011_2/154.pd (дата звернення : 19.04.2022 р.).
15. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу ; пер [з англ.] В. Старка. К. : Києво-Могилянська академія, 2012. 242 с. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Shumpeter_Yozef_A/Teoriia_ekonomichnoho_rozvytku_Doslidzhennia_prybutkiv_kapitalu_kredytu_vidsotka_ta_ekonomichnoho_ts/ (дата звернення : 18.04.2022 р.).
16. Kalecki M. *Theory of Economic Dynamics. An Essay on Cyclical and Long-Run Changes in Capitalist Economy*. London, 1956. P. 95. URL : <https://www.amazon.com/Theory-Economic-Dynamics-Cyclical-Capitalist/dp/B0000CIRD> (дата звернення : 25.04.2022 р.).
17. Schwab K. *The Fourth Industrial Revolution/ K. Schwab. U. S. : Business & Economics*, 2017. 192 р. URL:<https://www.penguinrandomhouse.com/books/551710/the-fourth-industrial-revolution-by-klaus-schwab/> (дата звернення : 25.04.2022 р.).

References:

1. Bazhal, Yu. M. (2015). Development of innovation activity in the knowledge triangle «state – universities – industry». *Ekonomika i prohnozuvannya*. 1. 76-88. Retrieved from : http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2015_1_8 [in Ukr.]

2. Danylenko, Yu. A. (2018). Characteristics and classifications of innovations and innovation process. *Nauka ta innovatsiyi*. 14, 3. 15-30. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/scinn_2018_14_3_4 [in Ukr.]
3. Drucker, P. *Management*. 2009. 608 c. Retrieved from: <https://www.amazon.com/exec/obidos/ASIN/0061252662/management09-20> [in English].
4. Kondratiev, N. D., Yakovets, Yu. V., & Albalkin, L. I. (202). Large business cycles and the theory of foresight. Selected works. M. Ekonomyka. 766. Retrieved from: https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Econom/kond/01.php [in Rush]
5. Krupka, M., Demchyshak, N., & Hryb, V. (2019). Structural analysis of innovative activity of enterprises in Ukraine in the context of formation of priorities of financial regulation. *Svit finansiv*. 3. 37-52. Retrieved from: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/37103> [in Ukr.]
6. Mykytyuk, P. P., Krysko, J. L., Ovsyanyuk-Berdadina, O. F., Skochilyas, & S. M. (2015) *Innovative enterprise development*. navch. pos.; vidp. red. P. P. Mykytyuk. Ternopil'. 224 Retrieved from: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/684the> [in Ukr.]
7. National Bank of Ukraine. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-pro-potochniy-standa-perspektivi-ekonomiki-ukrayini> [in Ukr.]
8. Pampura, O. I. (2013). Development of investment and innovation activity in Ukraine. *Zovnishnya torhivlya : ekonomika, finansy, pravo*. 1: 89-92. Retrieved from: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe? I21DBN = LINK & P21DBN = UJRN & Z21ID = & S21REF = 10 & S21CNR = 20 & S21STN = 1 & S21FMT = 2 [in Ukr.]
9. On the imposition of martial law in Ukraine: Decree of the President of Ukraine of 24.02.2022 № 2102-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> [in Ukr.]
10. On approval of the National Economic Strategy for the period up to 2030: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 03.03.2021 № 179. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/fond-vidnovlennya-ukrayini-funkcionuvatime-pri-prezidentovi-premyer-ministr> [in Ukr.]
11. On innovation activity: Law of Ukraine of July 4, 2002 № 40-IV. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> [in Ukr.]
12. On the establishment of the Fund for Reconstruction of Ukraine: Draft Decree of the Cabinet of Ministers of 09.04.2022. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/fond-vidnovlennya-ukrayini-funkcionuvatime-pri-prezidentovi-premyer-ministrand> [in Ukr.]
13. Tugan-Baranovsky, M. I. (1923). Periodic industrial crises: A history of English crises: A general theory of crises. Knyhozdatel'skoe t-vo» Knyha. Retrieved from : https://scholar.google.com/citations? View_op = view_citation & hl = uk & user = e7ThrlEAAAAJ & citation_for_view = e7ThrlEAAAAJ: EkHepimYqZsC [in Russ.] .
14. Tsado, G. V. The essence and importance of investment and innovation processes in the system of regional development. *Innovatsiyina ekonomika*. Retrieved from: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2011_2/154.pd [in Ukr.]
15. Schumpeter, J. (2012). Theory of economic development. Research of profits, capital, credit, interest and economic cycle; tr. [from English] W. Stark. K.: Kyiv-Mohyla Academy. 242. Retrieved from: https://chtyvo.org.ua/authors/Shumpeter_Yozef_A/Teoriia_ekonomichnoho_rozvytku_Doslidzhennia_prybutkiv_kapitalu_kredytu_vidso_tka_ta_ekonomichnoho_ts/ [in Ukr.]
16. Kalecki, M. (1956). Theory of Economic Dynamics. An Essay on Cyclical and Long-Run Changes in Capitalist Economy. London. Retrieved from : <https://www.amazon.com/Theory-Economic-Dynamics-Cyclical-Capitalist/dp/B0000CIRDC> [in English]
17. Schwab, K. (2017). The Fourth Industrial Revolution/ K. Schwab. U. S.: Business & Economics. 192 p. Retrieved from: <https://www.penguinrandomhouse.com/books/551710/the-fourth-industrial-revolution-by-klaus-schwab/> [in English]

